

ADVIES

Overgang van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naar de kringlooeconomie

16 juni 2015

Aanvrager	Initiatiefadvies
Aanvraag ontvangen op	Initiatiefadvies
Aanvraag behandeld door	Commissies EWFF en Leefmilieu
Aanvraag behandeld op	03/02/2015, 03/03/2015, 18/05/2015 en 27/05/2015
Advies uitgebracht door de Plenaire zitting op	16/06/2015

Vooraf

In haar Gewestelijke Beleidsverklaring heeft de Brusselse Regering bevestigd dat « *Het Gewest een strategische visie zal uitwerken op het leefmilieu als bron van lokale tewerkstelling, die erop gericht is onze lineaire economie om te vormen tot een kringlooeconomie en tegelijk onze bedrijven beter in staat te stellen nieuwe markten aan te boren. De Regering zal er enerzijds voor ijveren dat in navolging van de resultaten die geboekt werden met het project Irisphere, de kringlooplogica ingang vindt in de bedrijvenparken van CityDev en zal anderzijds de bedrijventra sensibiliseren om mee te stappen in diezelfde logica* ».

De strategie 2025 gaat eveneens in op de kwestie van de overgang naar een economisch kringloopmodel door 10 werkterreinen te definiëren en door deze in operationele doelstellingen op te delen. Tevens verduidelijkt dit document dat de overgang van het Brussels economisch model naar meer circulariteit « *meer bepaald gebeurt door de economische activiteit te verleggen via korte trajecten, om een zo volledig mogelijke waardeketen op het grondgebied van ons Gewest te verkrijgen* ». Hiermee wil de strategie 2025 operationeler zijn dan de Gewestelijke Beleidsverklaring.

Advies

De Raad sluit zich aan bij dit streven naar een overgang naar een kringlooeconomie. Nadat hij een ontmoeting heeft gehad met de Minister bevoegd voor Economie en Tewerkstelling en de Minister bevoegd voor Huisvesting, Levenskwaliteit, Leefmilieu en Energie, formuleert **de Raad** de volgende beschouwingen.

DEFINITIE

Het concept van de kringlooeconomie wordt op verschillende manieren gedefinieerd. Bijgevolg wenst **de Raad** dit initiatiefadvies te beginnen met erop te wijzen dat hij de volgende definitie van kringlooeconomie aanhangt :

De kringlooeconomie kan worden gedefinieerd als een economisch stelsel van uitwisseling, productie en consumptie dat, in alle fasen van de levenscyclus van producten (goederen en diensten), ernaar streeft om het gebruik van rijkdommen efficiënter te maken, om verspilling van deze rijkdommen drastisch te verminderen en om de milieu-impact te verkleinen, waarbij terzelfder tijd het welzijn van individuen (zowel als werknemers, dan als consumenten) wordt ontwikkeld. Aldus tracht ze een antwoord te bieden op de problemen inzake bescherming van rijkdommen en bevoorradingszekerheid.

Voor zover mogelijk ontwikkelt ze zich in de eerste plaats op lokale schaal door van de expertise van ondernemingen en werknemers te genieten. Bovendien worden in een kringlooeconomie de lokale ondernemingen en de lokale arbeidsplaatsen wederzijds beschouwd als een rijkdom die moet worden beschermd en ontwikkeld.

DUURZAME ONTWIKKELING

De Raad benadrukt dat de kwestie van de overgang naar een kringlooeconomie in een meer globale beraadslaging over een duurzamere maatschappelijke verandering zou kunnen worden geïntegreerd.

De Raad herhaalt dat hoewel het concept « kringlooeconomie » vrij nieuw is, ondernemingen sinds lang ter wille van efficiëntie desbetreffende acties ontwikkelen.

Bovendien heeft ons Gewest al heel wat concrete acties ten uitvoer gelegd (met name in het kader van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu (AWL)) en heeft het middelen geïnvesteerd om de Brusselse economie « duurzamer » te maken. Bijgevolg dringt **de Raad** erop aan dat het overgangsproces naar de kringlooeconomie rekening zou houden met de initiatieven die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het vlak van duurzame ontwikkeling al bestaan.

In dit opzicht herhaalt **de Raad** dat hij het van fundamenteel belang vindt dat een overgang naar een kringlooeconomie de drie pijlers van de duurzame ontwikkeling (economisch, sociaal en ecologisch) in aanmerking neemt. Bovendien is hij van oordeel dat het begrip « diensten » niet mag worden verwaarloosd, wanneer men het over een meer circulair economisch model heeft. Voor de tertiaire sector zal er immers beslist een rol zijn weggelegd om een efficiënte overgang naar de kringlooeconomie te waarborgen.

WERKGELEGENHEID

De Raad meent dat de overgang naar de kringlooeconomie enerzijds een motor moet zijn voor de ontwikkeling van lokale arbeidsplaatsen en anderzijds nieuwe competenties moet voortbrengen.

Wat de potentiële mogelijkheden in termen van het creëren van arbeidsplaatsen betreft, steunt **de Raad** de tenuitvoerlegging van maatregelen die duurzame lokale arbeidsplaatsen kunnen vrijwaren of creëren. Hij dringt er echter op aan dat dit kwaliteitsvolle arbeidsplaatsen zouden zijn. Men dient met name de veiligheid en de gezondheid te verzekeren van de werknemers die deze arbeidsplaatsen zullen bekleden (met name omwille van mogelijke behandelingen van gevaarlijke afvalstoffen).

De economische actoren ondersteunen

De Raad is van oordeel dat alle ondernemingen en werknemers zullen moeten worden ondersteund (uitwisselingen van informatie/kennis, administratieve ondersteuning, financiële steun, ...), opdat ze deze economische overgang zou goed mogelijk zouden kunnen beheren.

Hiertoe vindt **de Raad** het noodzakelijk om de impact van alle steunmaatregelen op het vlak van leefmilieu te evalueren (investeringspremie voor milieumaatregelen, energieprijzen, ...). Hij wenst dat deze maatregelen zouden worden herzien en aangepast om de overgang naar de kringlooeconomie te ondersteunen, en dat ze bijgevolg structureel zouden kunnen worden. Hij benadrukt dat deze beraadslaging op een gepaste wijze zou kunnen worden gevoerd in het ruimere kader van de herziening en heroriëntering van de steunmaatregelen voor economische expansie, die het voorwerp van een werkterrein van de strategie 2025 zijn.

De Raad is van oordeel dat het ook nuttig zou zijn om de bestaande communicatie rond premies en subsidies op het vlak van leefmilieu te evalueren en te verbeteren, gezien de potentiële begunstigen ervan deze voorzieningen vaak niet kennen.

De Raad stelt voor dat er een bijzondere aandacht zou uitgaan naar de begeleiding van ondernemingen die grote verbruikers zijn van - met name energetische - rijkdommen ten aanzien van hun eindproducten. Hij vindt het immers noodzakelijk om deze te ondersteunen bij hun overgang naar een zuiniger economisch model op het vlak van rijkdommen.

De Raad sluit zich aan bij het feit dat men innovatie wil ondersteunen en de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten die met de criteria van de kringlooeconomie overeenstemmen, wil aanmoedigen. Hij meent dat ook de omvorming van bestaande ondernemingen moet worden ondersteund, zodat deze de uitdagingen kunnen aangaan die met de overgang naar de kringlooeconomie samengaan en de bestaande arbeidsplaatsen kunnen vrijwaren.

Opleiding

De Raad benadrukt dat het aanbod aan opleiding zich zal moeten aanpassen, opdat de competenties van werknemers en werkzoekenden zouden kunnen tegemoetkomen aan de evolutie van de behoeften die met de kringlooeconomie samengaan.

Hoewel het belangrijk is om werkzoekenden op te leiden opdat deze de mogelijkheid zouden hebben om zich in de arbeidsmarkt in te schakelen, is **de Raad** van oordeel dat het net zo belangrijk is om ook het creëren van arbeidsplaatsen voor zogenaamde « laaggeschoolden » te ondersteunen. Hij herinnert eraan dat hij hieromtrent verschillende beschouwingen heeft geformuleerd in zijn advies van 2 juli 2012 betreffende het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot goedkeuring van het ontwerp van gedeeltelijke wijziging van het Gewestelijk Bestemmingsplan, dat op 3 mei 2011 werd vastgesteld (advies nr. [A-2012-033-ESR](#)).

De Raad meent dat men de acties op het vlak van werkgelegenheid-opleiding moet voortzetten, waarmee in het kader van de AWL van start werd gegaan. Anderzijds wenst hij dat de dialoog rond het thema van de beroepsopleiding die in het kader van deze AWL wordt gevoerd, met op zijn minst dezelfde actoren kan worden bestendigd.

VOORWAARDEN VOOR EEN GESLAAGDE ECONOMISCHE OVERGANG

Overleg en vrij te maken middelen

De Raad neemt er akte van dat er ontmoetingen zijn voorzien, met name met de sectoren, om deze overgang naar de kringlooeconomie ter sprake te brengen. Hij vindt het bestaan van een gestructureerde dialoog tussen alle actoren een voorwaarde voor het welslagen van deze economische overgang. Bijgevolg staat hij positief tegenover dit streven naar overleg en moedigt hij de Regering aan om de betrokkenheid van werknemers, ondernemingen, burgermaatschappij en verenigingen bij het overgangsproces naar de kringlooeconomie voort te zetten.

De Raad stelt vast dat er verschillende vormen van raadpleging kunnen worden georganiseerd. De ruime besprekingen over transversale thema's waarbij met name interprofessionele vertegenwoordigers worden betrokken, laten een beraadslaging over de algemene concepten of de hoofddoelstellingen van de overgang toe. De raadpleging op een sectorale basis laat het dan weer toe om concreter te worden en om de acties vast te stellen die men moet voeren. Hij vindt dat deze twee types van raadplegingen gewettigd zijn en dat ze op beiden op een verschillend moment moeten plaatsvinden.

De Raad vindt de methodologie die in het kader van de AWL werd ingesteld, efficiënt (rechtstreekse besprekingen met de betrokken sectoren). Deze heeft het immers toegelaten om de best te voeren acties te bepalen en om de stand van zaken ervan nauwgezet op te volgen. Hij moedigt de Regering dus aan om dit type van raadplegingen voort te zetten.

Tevens dringt **de Raad** erop aan dat het Gewest voldoende, met name menselijke, middelen zou vrijmaken om de tenuitvoerlegging van deze overgang toe te laten.

Een aangepast wetgevend kader

De Raad meent dat het Brussels wetgevend kader zich moet aanpassen en moet evolueren om zo de ontwikkeling van projecten inzake kringlooeconomie toe te laten, die momenteel vaak onverenigbaar zijn met het geldende wetgevend kader. Hij vindt het immers noodzakelijk om een omgeving te creëren die gunstig is voor innovatie en voor de overgang naar een kringlooeconomie.

De Raad benadrukt dat het van belang is dat het voorzorgsbeginsel wordt nageleefd. Hiermee moet altijd rekening worden gehouden bij elke wijziging van het wetgevend kader, om zo de technologische en maatschappelijke evoluties in aanmerking te nemen. Bovendien moet deze evolutie zodanig gebeuren, dat de bescherming van werknemers en verbruikers wordt gewaarborgd.

Zonder dat deze lijst volledig is, meent **de Raad** dat de overgang naar de kringlooeconomie de gelegenheid moet zijn om de bestaande wetgeving op het vlak van het statuut van afvalstoffen en « bijproducten » aan te passen. Het voorbeeld van de « bijproducten » is veelzeggend. Sinds 2008 definieert een Europese richtlijn (richtlijn 2008/98/EG) dit begrip en bepaalt het de gevallen waarin het toegelaten is om ruwe grondstoffen door « bijproducten » te vervangen. Welnu, hoewel het begrip « bijproducten » in de wetteksten bestaat en het een opportuniteit op het vlak van economie en innovatie biedt, is de effectieve tenuitvoerlegging ervan op het terrein vandaag moeilijk omwille van ongepaste administratieve erkenningsprocedures.

Tevens is **de Raad** van oordeel dat het opportuun zou zijn om de wetgeving betreffende de milieuvergunningen te herzien en meer in het bijzonder de lijst van de ingedeelde inrichtingen, om zo de overgang naar een kringlooeconomie toe te laten.

Anderzijds meent **de Raad** dat men uiterst aandachtig dient te zijn voor de samenhang, de coördinatie en de verenigbaarheid tussen de verschillende Brusselse wetteksten.

Tot slot is **de Raad** van oordeel dat er om een aangepast wetgevend kader vast te stellen, een administratieve vereenvoudiging moet plaatsvinden, via met name :

- de vereenvoudiging van de verschillende formulieren die moeten worden ingevuld ;
- de creatie van een gemeenschappelijke gegevensbank van de verschillende diensten, zodat men niet langer meermaals dezelfde documenten aan verschillende Besturen moet overmaken ;
- het bestaan van een uniek contactpunt voor de ondernemingen waarborgen, voor alle administratieve en wetgevende aspecten, binnen één van de bestaande structuren ;
- de terbeschikkingstelling van een duidelijk en volledig repertorium van alle gewestelijke actoren.

Een inter- en intra-regionale coherentie van de te voeren acties

De Raad stelt vast dat de gebieden waarop de kringlooeconomie betrekking heeft, transversaal en geïntegreerd zijn (ecodesign, gebruik van rijkdommen, beheer van afvalstoffen, verbruikswijzen, ...). De acties die moeten worden gevoerd om een meer circulaire economie na te streven, kunnen dus betrekking hebben op Europese, federale, gewestelijke en zelfs gemeentelijke bevoegdheden. De instelling van een coherent beleid - op zijn minst op het Belgische niveau - vormt dus een echte uitdaging die absoluut moet worden aangegaan.

De Raad is zich ervan bewust dat de institutionele evolutie van ons land de Gewesten *de facto* de mogelijkheid biedt om hun eigen doelen en ambities op het vlak van de overgang naar de kringlooeconomie te stellen. Hij dringt er echter op aan dat er op zijn minst tussen de federale overheid en de gewestelijke entiteiten moet worden samengewerkt, opdat er werkingsmechanismen zouden worden ingesteld die zijn aangepast aan de feiten waarop de actoren stuiten die werkzaam zijn in verschillende entiteiten van het land (samenwerkingsakkoorden, interregionale erkenningsmechanismen, ...).

Bovendien is **de Raad** van oordeel dat de samenwerking tussen de Gewesten en de federale overheid van fundamenteel belang is om de overgang naar het circulaire model te laten verlopen op een harmonieuze wijze die alle actoren ten goede komt. Het is immers meer dan waarschijnlijk dat bepaalde acties die in het kader van deze overgang moeten worden gevoerd, het territoriaal kader van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zullen overschrijden.

De Raad stelt dus voor om een kadaster op te maken van de maatregelen die op het volledige grondgebied van België in het kader van de overgang naar de kringlooeconomie zijn gepland. Tevens is hij van mening dat het opportuun zou zijn om een benchmark te verrichten van de acties die al ergens anders, en *a fortiori* in de andere twee Gewesten, op het vlak van kringlooeconomie werden gevoerd. Dit om zich te laten leiden door de successen, maar ook om te voorkomen dat er acties worden gevoerd die ergens anders zijn mislukt.

Tot slot dringt **de Raad** erop aan dat de initiatieven die worden genomen om een overgang naar de kringlooeconomie toe te laten, eveneens een intraregionale dimensie zouden integreren, om zo de samenhang van de beslissingen/acties vanwege de Brusselse actoren te waarborgen.

Elke vorm van samenwerking ondersteunen

De Raad dringt erop aan om te voorzien dat de projecten die in het kader van deze overgang zullen worden geconcretiseerd, onderling op elkaar zouden aansluiten. Hij meent dat men met name dient vooruit te lopen op de mogelijke samenhang van projecten die in eerste instantie ten uitvoer zullen worden gelegd, met toekomstige projecten.

Tevens is **de Raad** van oordeel dat de overgang naar een circulair economisch model de gelegenheid kan zijn om na te denken over de wijze waarop de klassieke economie en de sociale economie elkaar zouden kunnen aanvullen.

Anderzijds is **de Raad** van mening dat de ontwikkeling van projecten van de sociale economie in het kader van deze economische overgang moet worden aangemoedigd.

Een duidelijk Europees standpunt

De Raad stelt vast dat de Europese Commissie Juncker I heeft bevestigd dat ze 83 ontwerpen van Regelgevingen en Richtlijnen, die ze van de Commissie Barroso heeft geërfd, uit haar werkprogramma wil halen, waaronder met name de wetgevende pakketten inzake kringlooeconomie en luchtkwaliteit.

Tevens neemt **de Raad** er akte van dat het « pakket kringlooeconomie » in de loop van de legislatuur in een andere vorm vermoedelijk opnieuw op de politieke agenda zal komen. Een aanpassing van dit « pakket kringlooeconomie » is waarschijnlijk opportuun door er doelstellingen in te definiëren met betrekking tot andere aspecten dan louter het beheer van afvalstoffen.

De Raad is van oordeel dat het bestaan van een Europees kader op het vlak van kringlooeconomie van fundamenteel belang is, in zoverre bepaalde aspecten op een zo ruim mogelijk niveau moeten worden gedefinieerd. Zo meent hij bijvoorbeeld dat de volgende gebieden op het niveau van de EU zouden moeten worden gedefinieerd: vereisten op het vlak van ecodesign, definitie van de berekeningsmethodologie om recyclingpercentages te meten, vaststelling van de doelstellingen inzake recyclingpercentages.

De Raad dringt er dus op aan dat België de terugkeer van het « pakket kringlooeconomie » zou eisen en een impact op de herziening van dit pakket zou uitoefenen. België moet de Commissie eenstemmig toespreken als het zijn standpunt wil laten horen. Dit houdt een dialoog tussen de drie Gewesten en de federale overheid in.

Rol van de overheden en overheidsopdrachten

De Raad vindt de voorbeeldfunctie van de overheden van fundamenteel belang in de context van een overgang naar de kringlooeconomie. Hij dringt met name aan op de voorbeeldfunctie van de overheden op het vlak van rationeel gebruik van rijkdommen, van coherent beheer van hun afvalstoffen of van toevlucht tot de functionele economie. Deze voorbeeldfunctie zou ook doorheen de overheidsopdrachten tot uiting moeten komen.

Meer in het algemeen is **de Raad** van mening dat er verschillende maatregelen op het vlak van overheidsopdrachten zouden moeten worden genomen. Hij stelt met name voor om de dialoog tussen de overheden en de ondernemingen verder uit te diepen, om zo de participatie van de Brusselse ondernemingen te vergroten. Tevens meent hij dat om het aanbod aan overheidsopdrachten aan te passen, de begeleiding van de aanbesteders moet worden verbeterd. Hij herinnert eraan dat hij een advies inzake het ontwerp van omzendbrief betreffende de sociale clausules in de overheidsopdrachten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft uitgebracht (advies nr. [A-2012-040-ESR](#), uitgebracht op 14 september 2012).

Tot slot benadrukt **de Raad** dat de grote investeringen die het Gewest in het kader van de strategie 2025 voor ogen heeft, ook een opportuniteit in termen van economische hefboomen voor de overgang naar de kringlooeconomie vormen.

Betrouwbare statistische gegevens

De Raad betreurt het globaal gebrek aan gedetailleerde statistische gegevens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Welnu, de overgang naar de kringlooeconomie moet op basis van accurate en juist bijgewerkte cijfergegevens gebeuren. Aldus zou de evolutie van het Brussels economisch model kunnen worden geobjectiveerd, geëvalueerd en - zo nodig - bijgesteld.

In dit opzicht neemt **de Raad** er met genoegen akte van dat er een studie over het stadsmetabolisme van het Gewest werd verricht, waarbij het beginsel van de systemische analyse werd gehanteerd die het toeliet om een globale en transversale visie op de uitdagingen te ontwikkelen.

De Raad vindt het onontbeerlijk om opvolgingsindicatoren van de overgang naar de kringlooeconomie te definiëren.

De Raad raadt het Gewest ten stelligste aan om dit werk op zich te nemen en om zich naar de andere Gewesten, alsook naar het federale niveau te richten. Het is immers onontbeerlijk om over gestandaardiseerde instrumenten te beschikken om de geboekte vooruitgang te meten, die vergelijkingen en benchmarking vereenvoudigen. De verschillende economische sectoren moeten

uiteraard van nabij worden geraadpleegd, om zich zo van de relevantie en de meetbaarheid van de gekozen indicatoren te vergewissen. In dat opzicht wenst **de Raad** dat werkgelegenheid een belangrijke indicator van de evaluatie zou blijven.

Over het algemeen benadrukt **de Raad** dat het moeilijk is om indicatoren vast te stellen die het toelaten om het behoud of de creatie van arbeidsplaatsen nauwgezet en objectief te evalueren (d.w.z. waarbij zo weinig mogelijk ruimte voor gissingen en veronderstellingen worden gelaten). Het is immers lastig om de impact van gevoerde acties afzonderlijk te evalueren, terwijl de arbeidsmarkt in functie van zovele factoren evolueert en van de economische context afhankelijk is. Bijgevolg stelt hij voor om de klassieke kwantitatieve evaluaties voort te zetten, maar vindt hij het ook opportuun om een kwalitatieve evaluatie te organiseren (die bijvoorbeeld de vorm aanneemt van ontmoetingen met ondernemingen en werknemers die van begeleidingsmaatregelen bij de overgang naar de kringlooeconomie hebben genoten).

TE VOEREN OVERGANGSACTIES

De Raad stelt voor om te evalueren of bepaalde acties die in het kader van de overgang naar de kringlooeconomie moeten worden gevoerd, eenvoudig en snel ten uitvoer kunnen worden gelegd. In zoverre dergelijke acties zouden worden vastgesteld, meent hij dat deze als prioritair zouden moeten worden beschouwd. Tevens vindt hij dat het opportuun zou zijn om een kosten-/batenanalyse van de geplande acties te verrichten.

Bovendien stelt **de Raad** voor om na te gaan of bepaalde territoriale gebieden van ons Gewest moeilijkheden ondervinden die de prioritaire tenuitvoerlegging van acties inzake overgang naar de kringlooeconomie zouden rechtvaardigen.

Tot slot beveelt **de Raad**, om een efficiënte overgangsstrategie te ontwikkelen, ook aan om de sectoren of ketens te bepalen waarin :

- de impact in termen van economische ontwikkeling en arbeidsplaatsen (behoud of netto-creatie van lokale arbeidsplaatsen) het meest positief zou zijn ;
- de milieu-impact het meest uitgesproken zou zijn ;
- de overgang naar de kringlooeconomie sereen zou kunnen verlopen (geen of weinig belemmeringen bij de overgang).

LEVENCYCLUS VAN PRODUCTEN

Duurzaamheid en levensduur van producten

De Raad meent dat de duurzaamheid van producten een essentiële factor van ons economisch model moet worden. En ook al is het begrip duurzaamheid complex, zeer ruim en beperkt het zich niet tot de levensduur van producten, toch deelt hij de bedenking van het Europees Economisch en Sociaal Comité dat van mening is dat het : « *zinnig is om een plan uit te werken voor de bestrijding van de geprogrammeerde veroudering van producten* »¹. Hij is immers van oordeel dat deze strijd noodzakelijk deel uitmaakt van het streven naar duurzaamheid.

¹ <https://webapi.eesc.europa.eu/documentsanonymous/eesc-2014-05003-00-00-ac-tra-nl.doc>

Recycling

De Raad herhaalt dat de recyclingpercentages van de drie Gewesten van het land - waaronder het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - goed zijn ten opzichte van de resultaten die in andere Lidstaten van de EU worden behaald. Zo heeft bijvoorbeeld Recupel in 2013 in heel België 115 585 ton afgedankte elektrische en elektronische apparaten (AEEA) ingezameld. Dankzij dit resultaat is België één van de « beste leerlingen » van Europa op het vlak van recyclingpercentages van huishoudelijke AEEA en behaalt het nu al de doelstellingen die Europa zich voor het jaar 2016 op dit vlak heeft gesteld².

Bijgevolg is **de Raad** van mening dat de verbetering van de resultaten van de recyclingpercentages van bepaalde Lidstaten van de EU ook een doelstelling van de Europese overgang naar de kringlooeconomie moet vormen. In dit opzicht wenst hij dat België zijn expertise op het vlak van selectieve ophaling en recyclingprocessen zou blijven doen gelden bij de Lidstaten van de EU die op dit vlak een achterstand vertonen.

Dat neemt niet weg dat **de Raad** het gerechtvaardigd acht om de inspanningen voort te zetten om enerzijds het aandeel gerecycleerde afvalstoffen te vergroten, en om anderzijds het onderzoek naar en de ontwikkeling van oplossingen op het vlak van « upcycling »³ te ondersteunen.

Anderzijds vraagt **de Raad** zich af of het technisch mogelijk is om de hoeveelheden gerecycleerde materies te meten die zich werkelijk in de eindproducten bevinden. Bijgevolg meent hij dat men duidelijke en objectieveerbare indicatoren moet vaststellen, die het toelaten om de doelstellingen in termen van recycling te evalueren. Hij dringt er overigens op aan dat dergelijke doelstellingen realistisch zouden blijven.

VERBRUIKSWIJZE

De Raad is een voorstander van het beginsel van de economie van de functionaliteit. Hoewel dit concept niet nieuw is, acht hij het opportuun om dit te proberen verbeteren en op nieuwe sectoren toe te passen.

Besluit

De Raad staat positief tegenover het feit dat het Gewest de overgang naar de kringlooeconomie wil aanvatten. Opdat deze overgang in de beste omstandigheden voor ondernemingen, werknemers en alle andere gewestelijke actoren zou verlopen, vindt hij het van fundamenteel belang om een aantal acties in te stellen :

- De (private en openbare) acties die in en rondom het Gewest op het vlak van duurzame ontwikkeling al worden gevoerd, identificeren en ermee rekening houden ;
- Alle economische actoren ondersteunen en zo nodig de steunmaatregelen op het vlak van leefmilieu aanpassen ;

² <http://jaarverslag2013.recupel.be/>

³ Terwijl het opzet van recycling erin bestaat om producten of materialen die aan hun levens einde zijn gekomen opnieuw in de productiecycclus op te nemen, gaat het concept van « upcycling » een stap verder, in zoverre het ernaar streeft om materialen of producten die aan hun levens einde zijn te herwinnen om ze tot materialen of producten van betere kwaliteit of groter nut om te vormen.

- Het aanbod aan opleidingen aanpassen en waarborgen dat er arbeidsplaatsen voor « laaggeschoolden » worden gecreëerd ;
- De inspanningen die op het vlak van overleg met de actoren van de overgang werden geleverd voortzetten en de noodzakelijke middelen voor deze overgang vrijmaken ;
- De, met name wetgevende en juridische, belemmeringen en obstakels voor de overgang vaststellen (bijv. : statuten « afvalstof » en « bijproducten »). Zo nodig het wetgevend kader aanpassen om rekening te houden met het nieuwe paradigma dat de kringlooeconomie oplegt ;
- Duidelijke en meetbare doelen stellen en indicatoren vaststellen die ermee samengaan, in samenwerking met de economische sectoren, de andere Gewesten en de federale overheid ;
- De inter- en intra-regionale coherentie van de te voeren acties waarborgen en nauw samenwerken met de andere Gewesten en de federale overheid om ervoor te zorgen dat de initiatieven elkaar niet overlappen en er geen rijkdommen worden verspild ;
- De voorbeeldfunctie van de overheden verzekeren ;
- Een lijst opmaken van acties die prioritair ten uitvoer kunnen worden gelegd ;
- De geprogrammeerde veroudering van producten bestrijden ;
- De inspanningen op het vlak van recycling voortzetten ;
- Het beginsel van de economie van de functionaliteit op nieuwe sectoren toepassen.

*
* *
*